

Stanowisko nr 1/23

**strony pracodawców, strony pracowników oraz strony samorządowej
Zespołu roboczego ds. oświaty działającego w ramach
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim
z dnia 16 maja 2023 r.**

w sprawie szkolnictwa zawodowego

Strona pracodawców, strona pracowników oraz strona samorządowa Zespołu roboczego ds. oświaty, będące ciałem pomocniczym Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim, działając na podstawie uchwały nr 4/16 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie powołania Zespołu roboczego ds. oświaty¹ oraz § 8 Regulaminu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 22 lutego 2023 r. w sprawie Regulaminu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim po przeprowadzonej dyskusji na temat sytuacji szkolnictwa zawodowego w województwie mazowieckim podkreśla, że kształcenie zawodowe jest ważnym elementem współczesnej oświaty. W dobie przemian rynku pracy, dynamicznych zmian w gospodarce, rola kształcenia związanego z przygotowaniem młodych ludzi do wykonywania zawodów odpowiadających na potrzeby rynku pracy jest niezwykle istotna i szczególnie warta podkreślenia w roku ogłoszonym przez Komisję Europejską – Europejskim Rokiem Umiejętności. Według barometru zawodów, w województwie mazowieckim w 2023 r. występuje deficyt w 22 grupach zawodowych (prognoza na 2022 r. wskazywała na deficyt w 19 grupach), w samej tylko Warszawie zdefiniowano 93 zawody deficytowe, jednak kształcenie zawodowe nadal oceniane jest jako mało prestiżowe i niewielu uczniów je podejmuje.

1. Szkoły branżowe w opinii publicznej niesłusznie uważane są za szkoły „gorsze”. Trafiają do nich często dzieci z tzw. naboru ujemnego lub z braku miejsc w liceach ogólnokształcących. Brakuje zakrojonej na szeroką skalę, skierowanej do młodzieży i rodziców promocji tej ścieżki edukacyjnej. Strona pracodawców, pracowników oraz strona samorządowa Zespołu roboczego ds. oświaty proponuje stworzenie całorocznej

¹ zmienionej uchwałą nr 9/16 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 2 sierpnia 2016 r., uchwałą nr 4/18 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 14 czerwca 2018 r., uchwałą nr 9/19 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 27 sierpnia 2019 r., uchwałą nr 3/20 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 12 marca 2020 r., uchwałą nr 1/22 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 18 lutego 2022 r. oraz uchwałą nr 3/23 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 3 marca 2023 r.

kampanii informacyjnej w mediach ogólnopolskich, w tym również w mediach społecznościowych, informującej młodzież szkół podstawowych o zawodach, szkołach, rekrutacji, ciekawej pracy, atrakcyjnych wynagrodzeniach i dobrych perspektywach zatrudnienia po zdobyciu deficytowego zawodu, kampanii zachęcającej młodzież do świadomego wyboru szkół branżowych.

2. Strona pracodawców, pracowników oraz strona samorządowa Zespołu roboczego ds. oświaty podkreśla, że największym problemem szkolnictwa zawodowego są braki kadrowe. Większość nauczycieli zawodu to osoby w wieku emerytalnym, fachowcy nie chcą bowiem podejmować zatrudnienia za stawki nauczycielskie. Głównym problemem w znalezieniu nowych nauczycieli jest wysokość proponowanego wynagrodzenia oraz biurokracja, w tym konieczność przejścia ścieżki awansu zawodowego. Dyrektorzy szkół nie posiadają narzędzi, którymi mogliby zachęcić do pracy w szkołach absolwentów uczelni wyższych, szczególnie technicznych. Powinny więc nastąpić wyraźne zmiany w systemie wynagradzania nauczycieli. Możliwe jest też zatrudnienie specjalistów nauki zawodu na podstawie przepisów Kodeksu pracy, jednak i ta forma zatrudnienia jest zdecydowanie mało atrakcyjna dla wykwalifikowanych specjalistów z dobrze opłacanych branż, ponieważ ich pensja nie może być wyższa niż 184% kwoty bazowej, określanej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej.
3. Problemem jest także odpowiednie wyposażenie szkół i pracowni zawodowych. Niezbędne jest zapewnienie szkolnictwu zawodowemu odpowiednich środków finansowych na bieżącą modernizację pracowni, remonty, wymianę urządzeń, aktualne programy komputerowe, nowoczesną technologię i sprzęt komputerowy. Na ten cel powinny być przeznaczane dotacje z budżetu państwa, ponieważ samorządy nie są w stanie udźwignąć tak ogromnego obciążenia.
4. Brakuje odpowiednich i dostosowanych podręczników do nauki w poszczególnych zawodach. Rozwiązaniem mogłoby być wprowadzenie w zakresie poszczególnych przedmiotów zawodowych broszur lub tzw. ćwiczeniówek, które mogłyby być zastosowane nie tylko w modułowym nauczaniu. Zdaniem strony pracodawców, pracowników oraz strony samorządowej Zespołu roboczego ds. oświaty, pracodawcy powinni mieć istotny wpływ na tworzenie programów nauczania dla poszczególnych zawodów.
5. W niektórych zawodach ogromnym problemem jest zorganizowanie praktyk w zakładach pracy. Zdaniem strony pracodawców, pracowników oraz strony samorządowej Zespołu roboczego ds. oświaty należy wesprzeć organizacyjnie, prawnie i finansowo pracodawców, którzy przyjmują uczniów na praktyczną naukę zawodu lub tworzą klasy

patronackie, z tego tytułu pracodawcy winni otrzymywać konkretne profity w zamian za solidne realizowanie praktycznej nauki zawodu np. ulgi podatkowe.

6. Egzaminy zewnętrzne zaburzają organizację pracy szkoły i mogą negatywnie wpływać na realizację podstawy programowej przez pozostałych uczniów. Rozwiązaniem byłaby organizacja ośrodków egzaminacyjnych w celu przeprowadzenia egzaminów zawodowych z kwalifikacji poza szkołą. W ośrodkach egzaminacyjnych mogłyby powstać również Branżowe Centra Umiejętności, w celu zapewnienia lepszego wykorzystania bazy ośrodka.
7. System edukacyjny w Polsce, w tym szkolnictwo zawodowe oparte jest na prawie oświatowym, które jest bardzo rozbudowane. Mnogość ustaw, rozporządzeń, różnego rodzaju przepisów, a zarazem umiejscowienie ich w wielu aktach prawnych powoduje szereg niejasnych sytuacji i komplikacji w ich stosowaniu. Brak ujednoliconych w skali kraju wzorów dokumentów oraz procedur w ich stosowaniu jest przyczyną nadmiernej biurokracji prowadzącej do wymagania przez urzędy i instytucje licznych dokumentów, zaświadczeń oraz formularzy, co nie sprzyja nawiązywaniu współpracy z pracodawcami. Konieczne wydaje się dokonanie niezbędnych modyfikacji i zmian niektórych regulacji prawnych, co zwiększy ich spójność, wyeliminuje nadmierną biurokrację oraz dostosuje przepisy do obecnego kontekstu gospodarczego i społecznego. Takie działanie będzie miało niezmiernie pozytywny wpływ na stale rosnące zapotrzebowanie pracodawców na dobrze wyszkolonych i wyposażonych w niezbędne kwalifikacje pracowników.

Mając na uwadze powyższe, strona pracodawców, strona pracowników oraz strona samorządowa Zespołu roboczego ds. oświaty rekomendują Wojewódzkiej Radzie Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim przyjęcie stanowiska i jego przekazanie: Ministrowi Edukacji i Nauki, Przewodniczącemu Rady Dialogu Społecznego oraz Przewodniczącym Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego.

Przewodnicząca
Zespołu roboczego ds. oświaty
Urszula Woźniak